

Дніпродзержинський державний технічний університет

РОЗРАХУНОК ТА ОПТИМІЗАЦІЯ МІКРОСМУЖКОВОГО ФІЛЬТРА ДІАПАЗОНУ 2.4 ГГц

Вступ. Мікросмужкові конструкції, на основі яких виготовляють мікросмужкові фільтри (МСФ), відрізняються мініатюрністю, технологічністю у виробництві, найбільш розвиненими системами автоматизованого проектування, простотою інтегрування з конструкціями і модулями надвисоких частот. Розробка МСФ як частини преселектора радіоприймального пристрою в бездротових системах зв'язку в міських умовах роботи є актуальним завданням, оскільки в міських умовах через велику концентрацію джерел радіовипромінювання необхідно забезпечувати високий коефіцієнт сигнал/шум, що в свою чергу забезпечує більш надійну роботу всієї системи бездротового зв'язку.

Постановка задачі. Перевагами МСФ на півхвильових розімкнутих резонаторах є малі габарити (рис.1), відносно великі відстані між резонаторами (що полегшує їх виконання у вигляді друкованої схеми, а також підвищує електричну міцність), велика крутизна характеристики загасання. Задачею роботи є оптимізація МСФ діапазону 2.4 ГГц [1].

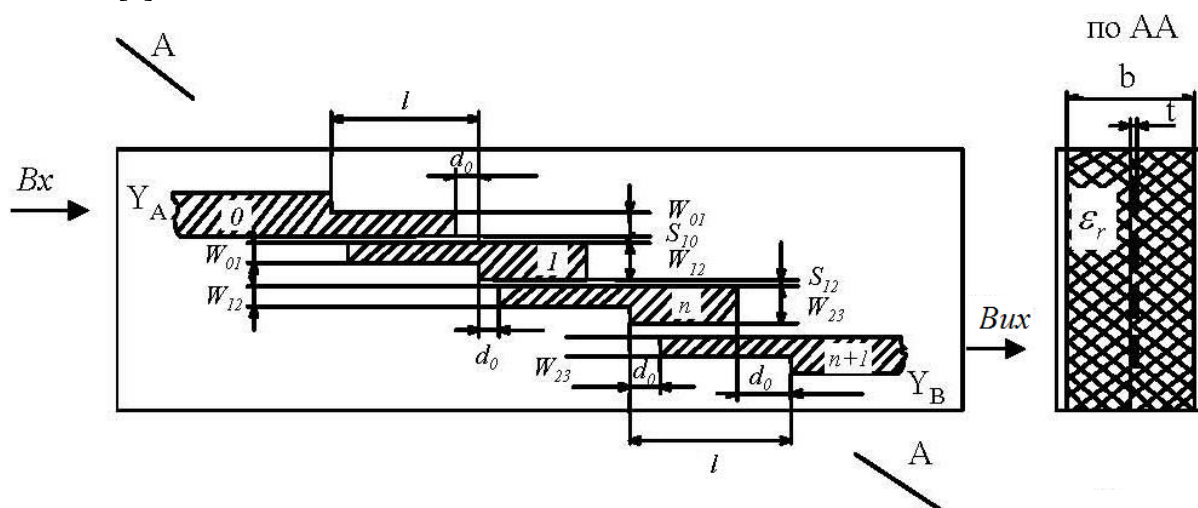

Рисунок 1 – Топологія фільтра на півхвильових розімкнених резонаторах

Результати роботи. Проведемо розрахунок фільтра на півхвильових розімкнених резонаторах, використовуючи аналітичний метод [2]. Нормовані ємності на одиницю довжини кожної лінії щодо землі розраховуються за формулами [3]:

$$\frac{C_0}{\varepsilon} = W \left(1 - \sqrt{\frac{G_{T1}}{Y_A}} \right);$$

$$\frac{C_1}{\varepsilon} = W \left(\frac{Y_{a1}}{Y_A} + \frac{G_{T1}}{Y_A} - \frac{J_{12}}{Y_A} \operatorname{tg} \theta_0 - 1 \right) + \frac{C_0}{\varepsilon};$$

$$\frac{C_i}{\varepsilon} (i = 2 \div n - 1) = W \left(\frac{Y_{ai}}{Y_A} - \frac{J_{i-1,i}}{Y_A} \operatorname{tg} \theta_0 - \frac{J_{i,i+1}}{Y_A} \operatorname{tg} \theta_0 \right); \quad (1)$$

$$\frac{C_n}{\varepsilon} = W \left(\frac{Y_{an}}{Y_A} + \frac{G_m}{Y_A} - \frac{J_{n-1,n}}{Y_A} \operatorname{tg} \theta_0 - 1 \right) + \frac{C_{n+1}}{\varepsilon};$$

$$\frac{C_{n+1}}{\varepsilon} = W \left(1 - \sqrt{\frac{G_m}{Y_A}} \right),$$

де $Y_A = \frac{1}{\rho_A}$, $Y_B = \frac{1}{\rho_B}$ – хвильові провідності вхідного та вихідного трактів відповідно;

ρ_A – хвильовий опір вхідного тракту ($\rho_A = 50$ Ом; $\rho_A = 75$ Ом); ρ_B – хвильовий опір вихідного тракту, зазвичай $\rho_B = \rho_A$; $J_{i-1,i}$, $J_{n-1,n}$ – матриці інверторів провідності; ε – абсолютна діелектрична проникність; θ_0 – електрична довжина резонатора; $w = \frac{\Delta F}{f_0}$ – від-

носна смуга; G_i – параметри прототипу; ΔF – смуга пропускання фільтра на рівні 0,707 (-3дБ); f_0 – середня частота смуги пропускання фільтра; W, S – геометричні параметри згідно з рис.1.

Нормовані взаємні ємності між сусідніми лініями на одиницю довжини дорівнюють [4]:

$$\begin{aligned} \frac{C_{01}}{\varepsilon} &= W - \frac{C_0}{\varepsilon}; \\ C_{i,i+1} &= W \left(\frac{J_{i,i+1}}{Y_A} \operatorname{tg} \theta_0 \right); \\ \frac{C_{n,n+1}}{\varepsilon} &= W - \frac{C_{n+1}}{\varepsilon}. \end{aligned} \quad (2)$$

Зосереджені ємності дорівнюють:

$$C_i^S (i = 1 \div n) = Y_A \left(\frac{Y_{ai}}{Y_A} \right) \frac{\operatorname{ctg} \theta_0}{\omega_0}, \quad (3)$$

де $\omega_0 = 2\pi f_0$ – циклічна частота.

У виразах (1)-(3) позначено:

$$W = \frac{376,7}{\rho_A \cdot \sqrt{\varepsilon_r}},$$

де ε_r – відносна діелектрична проникність середовища фільтра.

Інвертори провідності

$$\frac{J_{i,i+1}}{Y_A} (i = 1 \div n) = w \sqrt{\frac{b_i \cdot b_{i+1}}{Y_A \cdot Y_A}},$$

де $\frac{b_i}{Y_A} (i = 1 \div n) = \frac{Y_{ai}}{Y_A} \left(\frac{\operatorname{ctg} \theta_0 + \theta_0 \operatorname{csc}^2 \theta_0}{2} \right)$,

$$Y_{ai} = \frac{1}{\rho_i},$$

ρ_i – хвильовий опір i -го резонатора фільтра ($\rho_i = 20 \text{ Ом} \div 120 \text{ Ом}$);

$$\theta_0 = \frac{2\pi}{\lambda_\varepsilon} l_p.$$

Для резонаторів укорочених ємністю C_i^S беруть $\theta_0 = \frac{\pi}{4}$.

$$\lambda_\varepsilon = \frac{\lambda_0}{\sqrt{\varepsilon_r}},$$

де $\lambda_0 = \frac{c}{f_0} = \frac{3 \cdot 10^8}{f_0}$ – довжина хвилі у вільному просторі, м.

Параметри елементів зв'язку на вході і виході [5]:

$$\frac{G_{T1}}{Y_A} = \frac{w \frac{b_1}{Y_A}}{g_0 \cdot g_1}; \quad \frac{G_{Tn}}{Y_A} = \frac{w \frac{b_n}{Y_A}}{g_n \cdot g_{n+1}}. \quad (4)$$

Довжина резонатора (смужки) знаходиться за формулою:

$$l_p = \frac{\lambda_\varepsilon}{8} = \frac{\lambda_0}{8 \cdot \sqrt{\varepsilon_r}}. \quad (5)$$

Для несиметричної мікросмужкової лінії замість ε_r підставляють $\varepsilon_{\text{эф}}$:

$$\varepsilon_{\text{эф}} = 1 + q(\varepsilon_r - 1), \quad (6)$$

де $q = 0,55 \div 0,85$.

Після визначення ширини смужки S_i ефективна діелектрична проникність несиметричної мікросмужкової лінії уточнюється за формулою:

$$\varepsilon_{\text{эф}} = 0,5 \left[1 + \varepsilon_r + \frac{\varepsilon_r - 1}{\sqrt{1 + 10 \cdot \frac{h}{S}}} \right], \quad (7)$$

де h – висота підкладки.

Після цього довжина смужки (5) уточнюється.

Хвильовий опір для парного і непарного типів коливань в смужковій лінії визначається за формулами:

$$(Z_{oe})_{i,i+1} = \frac{1}{Y_A} \left[1 + \frac{J_{i,i+1}}{Y_A} + \left(\frac{J_{i,i+1}}{Y_A} \right)^2 \right]; \quad (8)$$

$$(Z_{oo})_{i,i+1} = \frac{1}{Y_A} \left[1 - \frac{J_{i,i+1}}{Y_A} + \left(\frac{J_{i,i+1}}{Y_A} \right)^2 \right].$$

У виразах (8) параметри інверторів провідностей $J_{i,i+1}$ знаходяться за формулами:

$$\frac{J_{01}}{Y_A} = \sqrt{\frac{\pi w}{2G_0 G_1}};$$

$$\frac{J_{i,i+1}}{Y_A} = \frac{\pi w}{2} \cdot \frac{1}{\sqrt{G_i \cdot G_{i+1}}} ; \quad I = 1 \div n - 1;$$

$$\frac{J_{n,n+1}}{Y_A} = \sqrt{\frac{\pi w}{2G_n G_{n+1}}}.$$

Втрати фільтра в смузі пропускання розраховують за формулою (9).

Конструктивні розміри фільтра визначають після того, як обрано поліном, що апроксимує, визначено клас фільтра, обрано прототип і розраховано електричні параметри. На рис.2 показано залежність коефіцієнтів S_{11} та S_{21} від частоти розрахованого аналітичним методом фільтра.

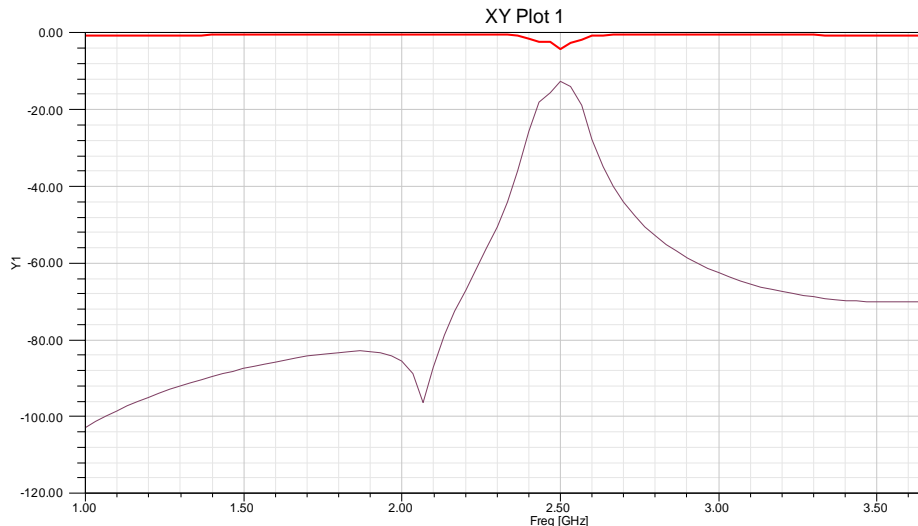

Рисунок 2 – Залежність коефіцієнтів S_{11} та S_{21} від частоти розрахованого фільтра

Унаслідок того, що результати розрахункового фільтра не задовольняють поставленим вимогам ($S_{11} = -12$ dB), виконаємо оптимізацію. В результаті проведеної оптимізації фільтра у пакеті програм HFSS 13 отримали наступні результати [6]:

геометричні розміри фільтра (рис.3) (в мм) значно змінилися, а розміри смужок і їх розташування стали такими:

- 1-й) Position - 0.5, 0, 0, X Size - 3.5, Y Size - 23.3;
- 2-й) Position - 4.7, 10.3, 0 X Size - 2.88 Y Size - 24.7;
- 3-й) Position - 8.75, 23.3, 0 X Size - 2.28 Y Size - 24.6;
- 4-й) Position - 12.2, 35.1, 0 X Size - 2.88 Y Size - 24.7;
- 5-й) Position - 15.78, 48, 0 X Size - 3.5 Y Size - 23.3.

Розміри і розташування вирізів так само піддалися переробці:

- виріз у першій смужці: Position - 0.5, 10.3, 0 X Size - 1.67 Y Size - 13.
- виріз у другій смужці: Position - 5.96, 7.55, 0 X Size - 1.62 Y Size - 15.7.
- виріз у третій смужці відсутній.

виріз у четвертій смужці: Position - 12.2, 48, 0 X Size - 1.52 Y Size - 26.5.
 виріз у п'ятій смужці: Position - 17.61, 59.8, 0 X Size - 1.67 Y Size - -13.5.

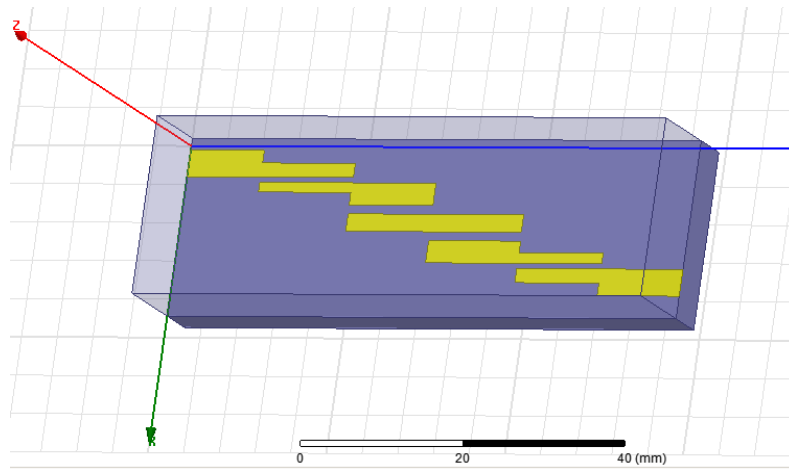

Рисунок 3 – Зовнішній вигляд оптимізованого фільтра

Після проведеної оптимізації якісним чином змінилися і S-параметри фільтра (рис.4).

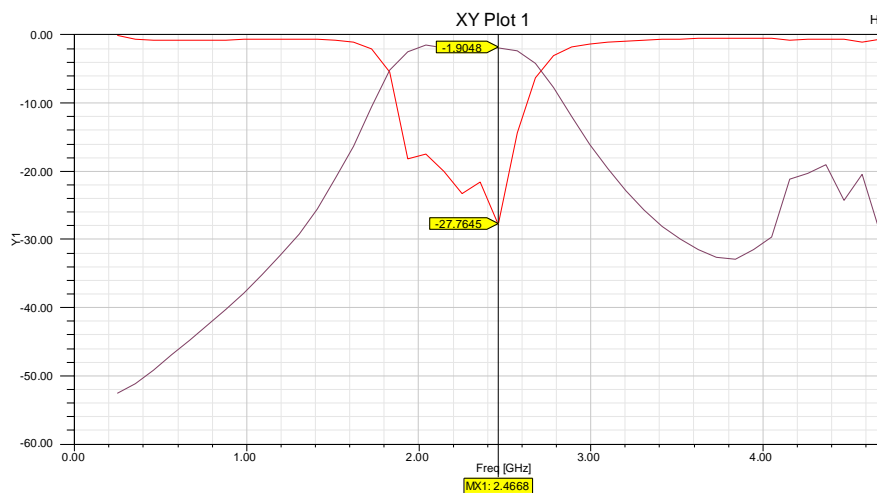

Рисунок 4 – Залежність коефіцієнтів S_{11} та S_{21} від частоти оптимізованого фільтра

Висновок. У роботі проведено розрахунок і оптимізація мікросмушкового фільтра на півхвильових резонаторах. Згідно з отриманими результатами оптимізований фільтр має найкраще значення коефіцієнта $S_{11} = -27$ dB, що краще, ніж у розрахованого фільтра, на -15 dB, коефіцієнти S_{21} для обох випадків майже дорівнюють один одному (-2 dB). Смуга частот оптимізованого фільтра, обмежена на рівні -20 dB (послаблення по потужності в 100 разів), дорівнює 2.15÷2.55 ГГц, що задовольняє технічним вимогам стандарту бездротового зв'язку в діапазоні частот 2.4...2.483 ГГц (IEEE 802.11).

ЛІТЕРАТУРА

1. Маттей Г.Л. Фильтры СВЧ, согласующие цепи и цепи связи. Т.1 / Г.Л.Маттей, Л.Янг, Е.М.Т.Джонс. – М.: Связь, 1971. – 442с.
2. Маттей Г.Л. Фильтры СВЧ, согласующие цепи и цепи связи. Т.2 / Г.Л.Маттей, Л.Янг, Е.М.Т.Джонс. – М.: Связь, 1972. – 496с.

3. Трофимов Л.А. Проектирование радиоприёмных устройств СВЧ / Л.А.Трофимов. – Казань: КГТУ, 2005. – 74с.
4. Голубев В.И. Конструирование и расчет полосковых устройств / Голубев В.И., Ковалев В.И.; под ред. И.С.Ковалева. – М.: Сов. Радио, 1974. – 150с.
5. Тронин Ю.В. Синтез фильтров / Ю.В.Тронин, О.В.Гурский. – М.: Изд-во МАИ, 1990. – 75с.
6. HFSS – High Frequency Structure Simulator. – Ansoft Corporation, 2005. – 801p.

Надійшла до редколегії 19.10.2016.

УДК 621.771.04

МЕЩАНИНОВ С.К., д.т.н., професор
НЕЛЬГА А.Т., ст. викладач
ІТЯКІН О.С.*, зав. відділення
ВОЛОШИН Р.В., магістр
ГУПАЛО Ю.Ю., магістр

Дніпродзержинський державний технічний університет
*Економічний коледж Дніпровського державного технічного університету

РОЗРОБКА АВТОМАТИЗОВАНОЇ СИСТЕМИ КОРИГУВАННЯ ОБТИСКІВ ТОЧНОЇ ПРОКАТКИ СМУГ ПРИ НЕСТАЛОМУ ФУНКЦІОНАЛЬНОМУ СТАНІ ОПЕРАТОРА

Вступ. Керування процесом гарячої прокатки сталевих смуг на реверсивному стані 1200 відзначається особливою складністю, що пов'язано: з малотонажністю прокатки значної кількості типорозмірів (більш 100 найменувань товщиною 7...50 мм і шириною від 300 до 1050 мм); з необхідністю частого переналагодження технологічного режиму при переході на прокатку нової партії, у середньому за зміну 5-7 разів, а також з прокаткою в умовах обмеженого часу і змінного темпу [1]. Процес прокатки смуг здійснюється в умовах інформаційної невизначеності, пов'язаної, в першу чергу, з недостатньою достовірністю оцінки основних збурень – змінювань температури і товщини підкату в двох останніх пропусках, в яких саме формується висотний розмір прокатної продукції. Звертає на себе увагу і те, що оператор прокатного стану не завжди в змозі чітко і однозначно інтерпретувати оперативну інформацію й ефективно її використовувати. Особливо це суттєво ускладнюється впродовж робочої зміни вже після три-, чотиригодинної професійної діяльності оператора. Операторові при відпрацюванні обтисків доводиться виконувати одночасно і за короткий час декілька технологічних операцій: встановлювати натискний механізм (НМ) у задане положення, здійснювати керування швидкістю обертання робочих валків, включати реверс на зміну напрямку переміщення заготовки. При цьому повинна забезпечуватися мінімальна тривалість пропусків, що у великій мірі залежить від вибору оператором моменту початку зниження швидкості переміщення розкату при закінченні пропуску і моменту включення електропривода на зворотний напрямок здійснення чергового пропуску прокату.

Оператор, здійснюючий керування процесом прокатки, зазнає великих психологічних і фізичних навантажень, що призводять до зниження його функціонального стану. Особливо великої гостроти набуває втома (психоемоційна напруженість) оператора, яка визначається як один з функціональних станів оператора, що проявляється у зміні параметрів організму оператора в процесі його діяльності. В організмі оператора відбу-